

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
Всеукраїнська науково-практична конференція
«Сучасні тенденції та розвиток соціально-
економічних систем»

4 грудня 2024 р.
м. Харків

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні тенденції та розвиток соціально-економічних систем»: тези доповідей, 4 грудня 2024 р. – Харків: Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2024.

Наведені тези пленарних та секційних доповідей за теоретичними та практичними результатами наукових досліджень і розробок. Представлені результати теоретичних і практичних досліджень у галузі економіки, управління, підприємництва, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу, публічного управління, фінансової системи та облікових практик, а також правничих наук.

Відповідальний за випуск:

Власенко Т. А.

Роботи надруковані з авторських оригіналів, що надані оргкомітету, за авторської редакції.

Електронний варіант матеріалів конференції доступний на сайті конференції:

<https://foss.kn-it.info/>

механізмів фінансової допомоги, які можуть компенсувати різницю в доходах між заможними та менш розвиненими територіями, що дозволяє забезпечити рівний доступ до базових послуг.

Також важливим аспектом є залучення інвестицій у менш розвинуті громади, що дозволить їм забезпечити розвиток місцевої економіки. Для цього потрібно створити умови для залучення приватних інвестицій, що можуть допомогти громадам розвивати інфраструктуру, підприємства, зайнятість і виробництво. Це можна досягти через державні програми підтримки малого та середнього бізнесу, пільгові кредити, а також розвиток інвестиційної привабливості територій через поліпшення інфраструктури, зокрема шляхів, енергозабезпечення та водопостачання. Залучення бізнесу дозволить створювати нові робочі місця, покращувати соціальну інфраструктуру і підвищувати загальний рівень життя.

Покращення управління місцевими фінансами є ще одним важливим кроком у вирішенні цієї проблеми. Місцеві органи влади повинні мати ефективні системи фінансового управління, щоб забезпечити раціональне використання коштів, які надходять до місцевих бюджетів. Це включає запровадження прозорих механізмів бюджетного процесу, що дозволяють громадянам і місцевим організаціям контролювати витрати бюджетів, а також бюджетування на основі результатів.

Таким чином, вирішення проблеми нерівномірного розподілу ресурсів між громадами потребує не тільки фінансової підтримки бідніших територій, але й розвитку місцевої економіки, залучення інвестицій, поліпшення управлінських процесів та співпраці між громадами для реалізації спільних проектів. Такий підхід дозволить зробити систему місцевого самоврядування більш справедливою та ефективною для всіх громад.

Перелік використаних джерел:

1. Закон України "Про добровільне об'єднання територіальних громад". Офіційний портал Верховної Ради України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>. 2. Портал децентралізації: <https://decentralization.gov.ua/>. 3. Конституція України (статті 140–146). Офіційний портал Верховної Ради України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>

УДК 004:35.07(438)

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ В ПУБЛІЧНОМУ СЕКТОРІ: ДОСВІД ПОЛЬЩІ

Вацьковські Казімеж Станіславович, д.е.н., проф., проф. кафедри інформатичних систем Варшавського технологічного університету «Варшавська політехніка», Польща

Гордієнко Лариса Юріївна, к.е.н., доцент, доцент кафедри державного управління, публічного адміністрування та економічної політики ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Ключовим поняттям сучасного світу стала діджиталізація, тобто перехід від традиційних форм ведення діяльності, в тому числі в публічній сфері, до електронних. В публічному секторі цей процес також спостерігається, охоплюючи різні установи від органів державної виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, служб охорони здоров'я до системи освіти й правосуддя. В той же час вплив інформатичних технологій на публічне управління є складним і охоплює багато аспектів від управління даними та комунікацій до доступності та якості публічних послуг.

На практиці діджиталізація в публічній сфері асоціюється з е-адміністрацією або електронним врядуванням. Завдяки онлайн-платформам цього інформатичного інструментарію громадяни можуть вирішувати різні питання, не з'являючись особисто в офіс. Це особливо корисно, як стверджується в [1], для літніх людей, людей з обмеженими можливостями або тих, хто живе у віддалених місцях. Отже діджиталізація – це процес, який останніми роками стає все більш важливим у всьому світі. Сучасні технології, які охоплюють різні сфери життєдіяльності

людей (економіку, охорону здоров'я, освіту, публічне управління тощо) сприяє підвищенню ефективності, економії часу та ресурсів, а також покращенню якості життя громадян.

Сьогодні після повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року російської федерації в Україну питання розвитку публічного сектору, сфери публічного управління та адміністрування, в тому числі за рахунок впровадження процесів діджиталізації, набувають особливої актуальності.

Метою цієї праці є виявлення та аналіз досвіду Польщі щодо діджиталізації в публічному секторі в умовах змін середовища з подальшим розповсюдженням його з урахуванням українських реалій.

Сьогодні серед фахівців в сфері інформатизації використовуються як термін «цифровізація», так і термін «діджиталізація». В той же час розповсюджена думка, що хоча терміни цифровізація та діджиталізація часто використовуються як синоніми, між ними є різниця. Цифровізація – це процес перетворення інформації з аналогового на цифровий, що дозволяє легше зберігати, обробляти й аналізувати її. Діджиталізація, з іншого боку, є більш широким поняттям, яке включає впровадження цифрових технологій в організації, зміну організаційної культури та створення нових бізнес-моделей на основі цифрових даних [1].

На практиці цифровізація часто є першим кроком у процесі діджиталізації, що дозволяє використовувати весь потенціал цифрових технологій у різних аспектах діяльності організації. Цифровізація дозволяє краще використовувати дані, автоматизувати процеси та створювати нові бізнес- й адмін-моделі, що призводить до підвищення конкурентоспроможності підприємств на світовому ринку, а також ефективності надання публічних послуг.

На сьогодні як в Польщі, так і в Україні цифровізація відіграє ключову роль в економічному та соціальному розвитку кожної з країн. Впровадження сучасних цифрових технологій у різні сектори, такі як промисловість, сфера послуг, освіта та публічне управління, сприяє підвищенню ефективності, економії часу та ресурсів, а також покращенню якості життя громадян. В той же час в Україні в публічному секторі спостерігаються скоріше процеси цифровізації, ніж діджиталізації. Тому досвід Польщі щодо діджиталізації в публічному секторі, а саме: поряд з процесами впровадження цифрових технологій в публічних установах (органах виконавчої влади та місцевого самоврядування тощо), здійснення зміни організаційної культури та створення нових бізнес-моделей на основі цифрових даних є корисним.

За даними, які наведені в [2], поляки позитивно сприймають цифровізацію послуг публічних адміністрацій. Так, у червні 2023 року 69% респондентів позитивно оцінили можливість вирішення офіційних питань онлайн, також відзначивши покращення порівняно з попередніми роками. Найпопулярнішими он-лайн послугами серед поляків стали податкові декларації через портал e-Urząd Skarbowy та додаток mObywatel, що свідчить про прийняття поляками цифрових рішень.

Отже перевага цифровізації публічного управління виявляється в скороченні часу офіційних процесів, їх спрощенні та підвищенні ефективності та прозорості діяльності офісів. Крім того, цифровізація дозволяє більш прямий контакт між громадянами та адміністрацією.

Сьогодні у Польщі реалізуються численні проекти цифрової трансформації, які спрямовані на підтримку цифровізації в різних секторах. В якості прикладів можна навести такі проекти:

операційна програма «Цифрова Польща» – ініціатива, що фінансується з фондів ЄС, спрямована на підтримку розвитку широкосмугового доступу до Інтернету, електронного адміністрування, електронних послуг та цифрових компетенцій громадян;

платформа електронних послуг «Управління соціального страхування Польщі» – система, що дозволяє дистанційно вирішувати питання, пов'язані із соціальним страхуванням, наприклад, подавати заяви чи перевіряти баланс рахунку застрахованої особи.

Публічне управління в Польщі все більше використовує сучасні технології для вдосконалення своєї діяльності та підвищення доступності послуг для громадян. У рамках цього

процесу розробляються різноманітні державні та муніципальні електронні послуги, щоб полегшити зв'язок з офісами та прискорити виконання формальностей.

У Польщі є багато прикладів успішної цифрової трансформації публічних послуг, серед яких можна виділити такі:

електронна платформа публічних адміністративних послуг (ePUAP) – центральна точка доступу до різноманітних електронних послуг, що пропонуються публічною адміністрацією, наприклад, подання заяв, отримання сертифікатів або листування з офісами;

центральний реєстр транспортних засобів та водіїв (CEPiK) – IT-система, що дозволяє перевіряти дані про транспортні засоби та водіїв, а також вести електронне ведення окремих питань, пов'язаних з реєстрацією транспортних засобів.

В епоху зростання кількості цифрових рішень все більш важливим стає підхід до відповідальної цифрової трансформації, який враховує етичні аспекти та аспекти безпеки даних.

У контексті відповідальної цифрової трансформації важливо дотримуватися правил, спрямованих на захист конфіденційності, безпеки даних та інтересів користувачів. Відповідальне використання цифрових рішень, як підкреслено в [1], включає, серед іншого:

прозорість збору, обробки та зберігання даних;

отримання згоди користувачів на обробку їх персональних даних;

застосування належних технічних та організаційних заходів безпеки для захисту даних від несанкціонованого доступу, втрати або модифікації;

врахування етичних аспектів, таких як рівність, справедливість і чесність у процесі впровадження нових цифрових технологій;

повага до авторських прав та інтелектуальної власності.

У процесі цифрової трансформації, як стверджується в [1], важливо звернути увагу на забезпечення безпеки даних, а саме:

захист даних від несанкціонованого доступу, що включає використання надійних паролів, шифрування даних і багаторівневих систем авторизації;

регулярне оновлення програмного забезпечення та систем безпеки для мінімізації ризику хакерських атак та інших загроз;

застосування принципів мінімізації даних, тобто збір і обробка лише інформації, яка необхідна для досягнення конкретних цілей;

впровадження процедур реагування на інциденти безпеки даних, такі як порушення персональних даних або атаки програм-вимагачів.

Слід звернути увагу на різницю в рівні цифровізації середовища праці в публічних установах, що впливає на ефективність надання публічних послуг. Як зауважується в [2], рівень цифровізації робочого середовища в Польщі різний. На підставі дослідження було виявлено, що 21% респондентів працюють у низькоцифрованих середовищах, 29% у базових, 30% у середньоцифрованих і 20% у високоцифрованих. При цьому було виявлено, що значні відмінності в рівні оцифровки спостерігалися залежно від типу виконуваної роботи: «білі комірці» (тобто зайняті розумовою працею) частіше працюють у високоцифрованих середовищах (25%), ніж «сині комірці» (тобто зайняті фізичною працею) - 16%. 60% «білих комірців» працюють у високо- та помірно оцифрованих середовищах, а 66% «синіх комірців» працюють у низьких до базових оцифрованих середовищах. Чоловіки частіше оцінюють рівень цифровізації свого робочого місця як вищий, ніж жінки. Жителі великих міст частіше оцінюють рівень цифровізації свого робочого місця як вищий, ніж жителі сільської місцевості.

Цифровізація публічного сектору також має потенціал для зростання громадської партиципації, тобто участі громадян в прийнятті публічних рішень. Завдяки таким інструментам, як платформи для публічних консультацій та онлайн-голосування, громадянам легше брати участь у публічному управлінні. Це також може підвищити прозорість і підзвітність уряду, оскільки громадяни мають легший доступ до інформації.

Діджиталізація публічного управління також вписується в глобальні цілі сталого розвитку. Зменшення споживання паперу, більш ефективне управління ресурсами та

скорочення викидів CO₂ за рахунок зменшення потреби в подорожах – це лише деякі з аспектів, у яких технології можуть допомогти досягти цих цілей [1].

На думку фахівців з цифрових технологій, якщо дотримуватися контексту безперервного технологічного прогресу, є багато напрямків, у яких може піти діджиталізація в публічному секторі. Ось приклади деяких з варіантів, які зараз досліджуються та тестуються, а саме: можливості впровадження технологій, заснованих на штучному інтелекті, блокчейни або Інтернету речей (Internet of Things - IoT) тощо.

Таким чином, діджиталізація в публічному секторі Польщі – це процес, який охоплює різні аспекти публічного управління, в тому числі прийняття управлінських рішень як на державному, так і місцевому рівні, надання публічних послуг тощо. За останні роки Польща досягла значного прогресу не тільки в цифровізації, але і в діджиталізації. А той же час в цій сфері ще багато викликів і можливостей для розвитку. Вважаємо за доцільне використання європейського, в тому числі польського, досвіду діджиталізації в різних сферах життєдіяльності суспільства, в тому числі в публічному секторі.

Перелік використаних джерел:

1. Cyfryzacja w Polsce – przegląd procesów, wyzwań i możliwości [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://forumppp.pl/gospodarka/cyfryzacja/>. 2. Raport „Cyfrowe osiągnięcia i wyzwania. Cyfryzacja administracji publicznej, w tym skarbowej, środowiska pracy i płatności w oczach Polaków w 2023 r.” – kluczowe wnioski [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://infin.gov.pl/aktualnosci/raport-cyfrowe-osiagniecia-i-wyzwania-cyfryzacja-administracji-publicznej-w-tym-skarbowej-srodowiska-pracy-i-platnosci-w-oczach-polakow-w-2023-r-kluczowe-wnioski/>

УДК 339.9:004.9

БУСТЕРИ ІТ-ІННОВАЦІЙ У ПУБЛІЧНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

Гавкалова Наталія Леонідівна, д.е.н., професор, завідувач кафедри державного управління, публічного адміністрування та економічної політики ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Куніцин Олег Маркович, аспірант кафедри державного управління, публічного адміністрування та економічної політики ХНЕУ ім. С. Кузнеця

В останні десятиліття ми маємо змогу спостерігати пришвидшення технологічних трансформацій, які безпосередньо впливають як на світову економіку, так і на моделі управління та надання державних послуг у всьому світі. Країни, які ефективно використовують ці досягнення у своїх публічних секторах, можуть надавати більш ефективні та прозорі послуги своїм громадянам. Україна знаходиться в авангарді цієї цифрової революції, використовуючи передові ІТ-рішення для модернізації державного сектору, надання публічних послуг на покращення комунікацій із громадою. Незважаючи на постійні виклики, з якими стикається країна, Україна продовжує впроваджувати ІТ-рішення у державному секторі. Ці амбіції зумовлені розумінням того, що цифровізація та сучасні ІТ-практики є ключем до вдосконалення публічного управління, оптимізації державних ресурсів та сприяння розбудови прозорої та підзвітної державі. Наразі Україна є одним із світових лідерів у сфері цифрової документації та цифровізації державних послуг, буквально створивши еталон для інших країн, які також долучаються до цифровізації свого публічного сектору.

Надзвичайно актуальною є поточна трансформаційна сила ІТ-інновацій у публічному секторі України, яка вже давно вийшла за межі просто “зручних сервісів”, адже вони стали порятунком для громадян у трагічний період початку повномасштабної війни. Завдяки цифровізації ключових державних послуг, оптимізації процесів документообігу та застосуванню сучасних технологічних підходів, українська держава прагне надати своїм